

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/23050,Kurs.html>
19.05.2024, 05:02

Kurs

Hasło wydrukowane w **Tom IV**

„Kurs”, pismo wydawane IX 1983–1989 przez wydawnictwo o tej samej nazwie założone przez Stanisława Michalkiewicza i Mariana Miszałskiego; miejsca wydania nie podawano w piśmie, prace redakcyjne w Łodzi i w Warszawie; do nr. 13 podtytuł „Niezależny [Miesięcznik Literacki](#)”.

Ukazało się 40 nr., obj. 62 s., format A5, nakł. nr. 1–4: 500 egz, nr. 5–9: 1000 egz., od nr. 10: 2 tys. egz., redakcja w prywatnym mieszkaniu w Łodzi, dokąd spływały teksty, druk offsetowy, nielegalnie na tzw. dojściach w drukarniach państwowych w Warszawie. Choć we wszystkich nr. zamieszczano informację, że pismo jest miesięcznikiem, tylko do nr. 5 ze I 1984 datowane kolejnymi mies., w następnych nr. odstąpiono od podawania daty miesięcznej (z wyjątkiem nr. 11 ze I 1985, 37 z X/XI 1988, 38 z XII 1988). 1983 ukazały się 4 nr., 1984 6 nr., 1985 7 nr., 1986 8 nr., 1987 7 nr., 1988 6 nr., 1989 2 numery.

W redakcji: S. Michalkiewicz (redaktor nacz.) i M. Miszałski (sekretarz redakcji); autorem nadającym ton polityczny pismu był S. Michalkiewicz (ps. Andrzej Stanisławski i Alfa). M. Miszałski – artykuły o tematyce politycznej i utwory literackie własnego autorstwa (przede wszystkim poezje). Inni autorzy to: Jacek Bartyzel, Janusz Korwin-Mikke, Stefan Kurowski, Rafał Krawczyk, Czesław Bielecki, Piotr Wierzbicki, Jan Lutyński.

Miesięcznik prezentował konserwatywno-liberalny nurt myśli politycznej, jednoznacznie antykomunistyczny, reagował na to, co działo się w kraju i na świecie. Symbolem graficznym pisma była róża wiatrów z kierunkiem wyznaczonym na Zachód.

Artykuły dot. zagadnień społeczno-politycznych: felietony, szkice i eseje z dziedziny myśli politycznej, filozofii, socjologii,

historii, wywiady, recenzje oraz bieżąca publicystyka polityczna. W nr. 2 (X 1983) art. S. Michalkiewicza *Postęp i konserwa*, wyznaczający kierunek ideowy pisma, precyzujący pojęcie konserwatyzmu, teksty J. Bartyzela *Prawica w Polsce (rodowód i terażniejszość)* (nr 33, 1988) i *Polityka realna, polityka moralna* (nr 15, 1985) o tradycji polskiej prawicy, ukazujące politykę z perspektywy filozoficzno-etycznej. W tekstach: *Klasizm* (nr 6, 1983), *Lewica wybrała* (nr 3, 1983), *Porządek i nieporządek konstytucyjny* (nr 9, 10, 1984), S. Michalkiewicz (A. Stanisławski), wnikając w prawno-etyczne podstawy systemu komunistycznego, poddał krytyce ideologię marksistowsko-leninowską oraz praktykę codziennego życia w realnym socjalizmie. R. Krawczyk w tekście *Bezdroża reformy* (nr 21, 1986) ukazał negatywne konsekwencje przejmowania przez państwo kontroli nad gospodarką. W piśmie własna wizja przyszłości Polski, propozycje rozwiązań gospodarczych, np. S. Michalkiewicz (A. Stanisławski) w tekście *Zanim wkroczymy na trzecią drogę* przybliżył warunki konieczne do sprawnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego. Sporo miejsca na łamach pisma zajęła publicystyka dot. spraw międzynarodowych, pismo inicjowało dyskusje nt. „Czy zjednoczenie Niemiec byłoby dla Polski korzystne?” (nr 26, 1987). Redaktorzy przedstawili ideę i osiągnięcia „rewolucji konserwatywnej” w Stanach Zjednoczonych oraz reformy zapoczątkowane 1979 w Wielkiej Brytanii przez Margaret Thatcher. W piśmie teksty: George’a Gildera, Normana Podhoretza, George’a Nasha i Jacka Kempa, Fryderyka Augusta von Hayeka. S. Michalkiewicz i M. Miszański specjalizowali się także w bieżącej publicystyce politycznej, w felietonach regularnie odnosili się do różnych poczynań władz PRL, działalności rzecznika prasowego rządu, Jerzego Urbana, podwyżek cen. Po zamordowaniu (19 X 1984) ks. Jerzego Popiełuszki, duszpasterza „S” redakcja miesięcznika wydała specjalne oświadczenie, w którym potępiono zbrodnię, a winą za jej popełnienie obciążono komunistyczne władze PRL. Redaktorzy pisma z niepokojem obserwowali zjawisko rodzącego się 1988 kompromisu władzy komunistycznej z częścią opozycji solidarnościowej; krytycznie odnosili się do obrad Okrągłego Stołu. S. Michalkiewicz i M. Miszański

uważali, że dążenie części warszawskiej opozycji o lewicowym rodowodzie do podzielenia się z PZPR władzą przystąpiło jej rzeczywisty interes Polski, przewidywali, że ludzie rządzącej wówczas ekipy Kiszczaka-Jaruzelskiego pod pozorem porozumienia będą chcieli dokonać uwłaszczenia nomenklatury.

W mniejszym zakresie w piśmie także teksty literackie: proza i szkice krytycznoliterackie, np. Andrzeja Drawicza, przybliżające polskiemu czytelnikowi najważniejsze postacie niezależnej literatury rosyjskiej.

Kontakt z czytelnikami poprzez rubrykę „Listy do redakcji” (opinie i polemiki dot. drukowanych w miesięczniku tekstów).

W 22 nr. pisma opublikowano 51 rysunków satyrycznych, w większości (41) zamieszczonych anonimowo (wśród nich 11 autorstwa Sławomira Łuczyńskiego, działacza opozycji, a zarazem rysownika satyryka); wśród rysunków podpisanych 3 Andrzeja Mleczki i 1 Andrzeja Krauzego.

Pismo o zasięgu ogólnopolskim, bez własnych struktur kolportażu, pocz. zajmowały się nim konspiracyjne komórki „S”, nast. odpłatnie indywidualni hurtownicy; w początkowym okresie część nakł. rozprowadzał poprzez swoje kanały kolportażowe J. Korwin-Mikke, właściciel podziemnej Officyny Liberałów, płacąc wydawnictwu z góry; w Łodzi kolportaż pisma organizował M. Miszański. Cena 200 zł (nr 1-30), 250 zł (nr 31-36), 300 zł (od nr. 37). Wydawnictwo Kurs było przedsięwzięciem prywatnym obu założycieli, zarobione pieniądze przeznaczano na kolejne publikacje, a także na honoraria dla autorów, pensje dla drukarzy oraz na własne utrzymanie, marżę od rozprowadzonych egz. otrzymywali również kolporterzy.

W trakcie drukowania jednego z nr. miesięcznika w drukarni pojawili się funkcjonariusze SB. Drukarze zdążyli ukryć cały nakł. pisma, nigdy nie wywieziono go z drukarni i prawdopodobnie zniszczono; na zewnątrz przemycono blachy kserograficzne, z których numer pisma wydrukowano powtórnie w prywatnej drukarni w Michałowicach.

1989 decyzję o zawieszeniu wydawania pisma podjęto wobec problemów finansowych oraz perspektywy powstania dziennika „Gazeta Wyborcza” mającego być oficjalnym pismem całej opozycji demokratycznej.

Henryk Marczak

[Lodz, Region Ziemia Łódzka](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)